

Petsarve 1:34. Bakgrund till förbättringshistorik

Fastigheten Petsarve 1:34, som jag köpte av Gotlands Fornvänner 1996 för 1 miljon kronor, är byggnadsminne. Det innebär bland annat krav på att "byggnaderna ska underhållas" och att "endast traditionella och till byggnaden anpassade material och metoder" får användas. "Utförandet skall ske på sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar."

Fastigheten befann sig vid överlåtelsen i mycket dåligt skick. Alla tak – flistaket på huvudbyggnaden, flis-, tegel- och faltak på flygeln och agtaket på ladan – läckte. Fasaderna hade inför försäljningen lagats provisoriskt och kalkats över trots sakkunskapens råd att knacka ner all putsen och börja om. Stora partier hade lagats med (förbjuden) cement, vilket försvårade senare renovering. Alla fönster var svårt fuktskadade; skadorna hade i flera fall maskerats genom att färgen på resterna av ram dragits också över glaset. Ett par fönster hade kittats med plastic padding. Det svartnade papptaket i nystugan hängde ner i trasor, golvet i vardagsstugan var murket och alla de fyra kakelugnarna utdömda och belagda med eldningsförbud. Det hade gått röta i flera dörrar, dörrfoder och bjälkar. Ett provisoriskt kök (med gasolspis) hade inrättats i en handkammare.

Vatten och avlopp saknades naturligtvis eftersom fastigheten är byggnadsminne. Länsstyrelsen gav sommaren 1996 tillstånd att dra in el på villkor att ledningarna var osynliga samt tillät en diskbänk i det gamla köket och ett tvätt- och duschrum i ett rum i flygeln.

Kostnaden för de nödvändiga renoveringarna kunde uppskattas till betydligt över en miljon kronor. Med hänsyn både till kostnaden och tillgången på konservatorskunnigt snickeri måste restaureringen sträcka sig över åtskilliga år. Vad de många fönstren beträffar har man fått gå fastigheten runt och undan för undan ersätta de uttjänta fönstren med nya eller, där så varit möjligt, bevara det gamla glaset och ersätta de murkna partierna med nytt trä. På motsvarande sätt har fasaderna åtgärdats en i taget; man fick där börja med att knacka ner all puts och cement så som det borde ha gjorts före försäljningen.

Länsstyrelsen har lämnat bidrag till renovering av tre tak och en fasad.

Kostnadsläget kan belysas med ett exempel. När det murkna golvet i vardagsstugan lades om krävdes specialbeställda tiljor av extra längd, kilsågade och handhyvlade för att till sist fästas med handsmidd spik. Kostnaden blev fem gånger så stor som för ett lika stort trägolv i en annan fastighet i Eke.